mulier instituut

Rapport

De Buurtsportcoach

Profiel van de Brede Regeling Combinatiefuncties

Walter Baggen | Wikke van Stam | Margot Keijzer | Anouk Greven | Angelina Gómez Berns

Mulier Instituut | 2024

De Buurtsportcoach

Profiel van de Brede Regeling Combinatiefuncties

Met ondersteuning van het ministerie van VWS

Mulier Instituut
Walter Baggen
Wikke van Stam
Margot Keijzer
Anouk Greven
Angelina Gómez Berns

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut
Utrecht, 15 september 2024
www.mulierinstituut.nl
info@mulierinstituut.nl

Disclaimer
U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding: auteur(s), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.
Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder toestemming van het Mulier Instituut.

Over ons

Het Mulier Instituut doet sportonderzoek voor beleid en samenleving. Voor overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, sportorganisaties en bedrijven onderzoeken we allerlei thema's op het gebied van sport en sportief bewegen: van de sportdeelname van (groepen) Nederlanders tot de motorische vaardigheden van kinderen, en van diversiteit en inclusie in de sport tot de economische impact van sportevenementen.

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk.

Ons doel is bijdragen aan goed onderbouwd beleid, gericht op de bevordering van sport, sportief bewegen en versterking van de sportsector. Dit doen we op verschillende manieren:

We verzamelen data en monitoren de Nederlandse sportsector en beleidsprogramma's.

We ontwikkelen kennis en onderzoeksmethoden via verkennende en verdiepende studies.

We duiden onderzoeksuitkomsten en vertalen deze naar de beleidspraktijk.

We onderbouwen beleidsbeslissingen met expertise en advies.

We bieden gevraagd en ongevraagd duiding en reflectie in de rol van 'kritische vriend' van de sportsector.

We zetten ons in voor de bevordering van de sportwetenschap.

Afkortingen & Begrippen

Afkortingen

BRC	Brede Regeling Combinatiefuncties
Brede SPUK	Brede Specifieke Uitkering
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Begrippen

Buurtsportcoach
Spin in het web in de wijk, zorgt voor verbinding met andere domeinen en brengt mensen aan het sporten en bewegen in de buurt.

Cultuurcoach
Legt lokaal verbindingen in de buurt en wijk, en stimuleert zo actieve cultuurparticipatie met culturele initiatieven in welzijn, jongerenwerk en/of school.

Combinatiefunctionaris onderwijs
Versterkt het sport-, beweeg- en cultuuraanbod op en rond de scholen.

Clubondersteuner
Dit functieprofiel bestaat uit drie verschillende functies die zich richten op het vitaliseren van sportaanbieders.

Beweegcoach
Begeleidt mensen die te weinig of niet sporten en bewegen, en creëert indien nodig nieuw aanbod voor deze groep mensen.

Coördinator sport en preventie
Zorgt voor de verbinding tussen thema's en onderdelen binnen de Brede SPUK gezondheid, sport en bewegen en sociale basis.

Inhoudsopgave

De Buurtsportcoach

Samenvatting		**5**
1	**Inleiding**	**7**
1.1	Achtergrond	7
1.2	Onderzoeksmethode	8
2	**Doelen**	**11**
2.1	Inzet lokaal bepaald	11
2.2	Belangrijkste doelen	12
3	**Werkzaamheden**	**16**
3.1	Diversiteit in werkzaamheden	16
3.2	Netwerk als rode draad	18
3.3	De rollen van de buurtsportcoach	20
4	**Opbrengsten**	**22**
4.1	Opbrengsten op de doelen	22
5	**Toekomst**	**25**
5.1	Kansen	25
5.2	Uitdagingen	25
6	**Slotbeschouwing**	**27**
6.1	Buurtsportcoaches van meerwaarde	27
6.2	Lokale verschillen	27
6.3	Het profiel buurtsportcoach ten opzichte van andere BRC-profielen	28
Bronnen		**30**

Samenvatting

De Buurtsportcoach

Inleiding

In totaal zijn er 2.230 buurtsportcoaches (1.393 fte) actief in Nederland vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC; Gómez Berns et al., 2024). Dit onderzoek heeft als doel om inzicht te bieden in de doelen, werkzaamheden en opbrengsten van deze buurtsportcoaches. Dit hebben we in kaart gebracht aan de hand van verschillende panelpeilingen en (groeps)interviews.

Doelen

Vanwege de brede kaders van de BRC bestaan er lokale verschillen bij de inzet van buurtsportcoaches. Daardoor werken zij aan verschillende lokale doelen. Dat hangt onder andere af van de keuze van de gemeente bij welk type werkgeversorganisatie de buurtsportcoach werkt. Ondanks de lokale verschillen werken buurtsportcoaches wel aan dezelfde thema's. Zo draagt 92 procent bij aan 'voor zoveel mogelijk mensen een leven lang (inclusief) sporten en bewegen mogelijk maken'.

Werkzaamheden

Omdat de doelen van buurtsportcoaches lokaal verschillen, geldt dat ook voor de werkzaamheden. Wij spraken met buurtsportcoaches die actief zijn vanuit het sport- en het welzijnsdomein. Vanuit het sportdomein houden buurtsportcoaches zich bezig met het organiseren van sport- en beweegactiviteiten in de wijk, het doorgeleiden van potentiële sporters naar bestaand sportaanbod en het borgen van de georganiseerde sport- en beweegactiviteiten. Vanuit het welzijnsdomein focussen buurtsportcoaches zich vaak op het fysieke en mentale welzijn van mensen. Daarbij is sport en bewegen ondersteunend, maar geen doel op zich.

De rode draad in de werkzaamheden van buurtsportcoaches is werken in een netwerk. Vaak met andere organisaties. Daarin komt de verbindende rol van buurtsportcoaches sterk naar voren. Een uitdaging hierbij is de vindbaarheid van buurtsportcoaches binnen dat netwerk.

Opbrengsten

De opbrengsten van de inzet van buurtsportcoaches zijn soms lastig inzichtelijk te maken. Dit komt doordat hun impact vooral ligt in 'zachte' uitkomsten die lastig meetbaar zijn, zoals zij voor een deelnemer betekenen. Dit is lastig uit te drukken in bijgehouden cijfers zoals aantal activiteiten of deelnemers. Om dit toch te laten zien verzamelen en rapporteren de buurtsportcoaches die wij spraken naast de cijfermatige resultaten ook succesverhalen van de doelgroep.

COACH

Hoofdstuk 1

Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we kort de achtergrond van de Brede Regeling Combinatiefuncties en het profiel buurtsportcoach. Daarnaast lichten we toe hoe we de monitoring van deze regeling hebben aangepakt.

1.1 Achtergrond

De Brede Regeling Combinatiefuncties 2023-2026

Sinds 2008 kunnen gemeenten, met cofinanciering van het Rijk, functionarissen inzetten die sport of cultuur combineren met ten minste één andere sector, zoals onderwijs, zorg, welzijn of het bedrijfsleven (Gómez Berns et al., 2024). In de afgelopen jaren hebben opeenvolgende landelijke regelingen dit mogelijk gemaakt.

Het doel van deze regelingen is om Nederlanders te motiveren tot deelname aan sport en cultuur. Gemeenten en het Rijk hebben afgesproken dat de Rijksbijdrage van de investering voor functionarissen 40 procent van het totaalbudget is. De overige 60 procent financieren de gemeenten zelf, eventueel samen met gemeentelijke partners.

Op dit moment is de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) 2023-2026 van kracht. Deze regeling loopt tot en met 31 december 2026 en is een addendum van Sportakkoord II[1] (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport et al., 2022). Deze regeling en dit akkoord vallen, samen met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)[2] (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport et al., 2023), onder de Brede SPUK[3] (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2023).

Profiel buurtsportcoach

Nieuw in de BRC 2023-2026 zijn de zes functieprofielen. Dit zijn de buurtsportcoach, de cultuurcoach, de combinatiefunctionaris onderwijs, de clubontwikkelaar, de beweegcoach en de coördinator sport en preventie. In deze rapportage staat de verdieping van het functieprofiel buurtsportcoach centraal.

In totaal zijn er in Nederland 2.230 personen (1.393 fte) die als buurtsportcoach worden ingezet vanuit de BRC, verdeeld over 320 gemeenten (peildatum 31 december 2023; Gómez Berns et al., 2024).

[1] Het Sportakkoord biedt kaders om tot concrete afspraken te komen voor verbetering van de sport in Nederland.
[2] Het GALA beschrijft hoe in 2040 een gezonde generatie opgroeit in een gezonde leefomgeving met een sterk sociaal netwerk.
[3] De Brede SPUK is een financiële regeling die voor alle gemeenten in werking is gesteld om diverse afspraken te kunnen uitvoeren. Deze afspraken zijn vastgelegd in het Sportakkoord II, het GALA en het Preventieakkoord.

Meer lezen?

- **Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties 2023**
  Lees meer over de inzet van buurtsportcoaches en andere BRC-functionarissen in de Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties 2023.

- **Functieprofiel buurtsportcoach**
  Lees meer over het functieprofiel van de buurtsportcoach.

- **Profiel clubontwikkelaar**
  Lees meer over clubontwikkeling, met daaronder de profielen clubkadercoach, verenigingsmanager en sportparkmanager, in het rapport De clubontwikkelaar.

Hoewel het profiel buurtsportcoach sinds 2023 specifiek één van de zes profielen is van de BRC, bestaat dit profiel al langer. In de eerdere BRC's werd de term buurtsportcoach generiek gebruikt voor iedereen die werkzaam was vanuit de BRC (uitgezonderd de cultuurcoach), ook al bestonden er lokaal veel verschillende termen (denk aan beweegmakelaar of combinatiefunctionaris).

In het nieuwe profiel is de buurtsportcoach nu specifiek omschreven als 'spin in het web in de wijk, die zorgt voor verbinding met andere domeinen en mensen aan het sporten en bewegen brengt in de buurt' (Sport in de Buurt, 2024).

Buurtsportcoaches worden ingezet op verschillende leeftijdsgroepen, van jong tot oud. Daarnaast houden ze zich vaak bezig met specifieke doelgroepen, zoals mensen met een beperking, een chronische aandoening, overgewicht, een lage sociaaleconomische status of een migratieachtergrond, of werkzoekenden.

Door deze brede kaders vanuit de landelijke regeling geven gemeenten lokaal invulling aan het profiel van de buurtsportcoach. Dat resulteert in verschillende doelen, werkzaamheden en opbrengsten van de buurtsportcoach.

1.2 Onderzoeksmethode

Informatie over de doelen, werkzaamheden en opbrengsten van de BRC-functionarissen haalden we in eerdere jaren op met een landelijke vragenlijst (de BRC Monitor, Heijnen et al., 2022). De informatie die daaruit kwam, gaf een goed beeld van verschillende ontwikkelingen, maar bood onvoldoende verdieping. Daarom hebben we vanaf 2023 besloten om met een verdiepend onderzoek informatie over deze onderwerpen op te halen.

Het verdiepende onderzoek voeren we per profiel uit, waarbij we twee profielen per jaar uitlichten. Dit jaar zijn dat de buurtsportcoach (deze rapportage) en het profiel clubontwikkelaar (Keijzer et al., 2024).

Het verdiepende onderzoek naar buurtsportcoaches hebben we uitgevoerd aan de hand van vragenlijsten bij panels van buurtsportcoaches, gemeenteambtenaren en werkgevers, en (groeps)interviews met buurtsportcoaches en werkgevers.

Vragenlijst

Het Mulier Instituut volgt periodiek de inzet van buurtsportcoaches met behulp van meerdere onderzoekspanels. Voor dit onderzoek hebben we vragen voorgelegd aan het BRC-functionarissenpanel, het gemeenteambtenarenpanel (in samenwerking met VSG) en het werkgeverspanel.

Deze beroepsgroepen hebben de vragenlijsten in het voorjaar van 2024 ingevuld. 74 buurtsportcoaches, 117 gemeenteambtenaren en 53 werkgevers van buurtsportcoaches hebben de vragen beantwoord. Met SPSS hebben we een beschrijvende analyse gedaan op de data uit de vragenlijsten.

(Groeps)interviews

- **Dataverzameling**

Om het algemene beeld vanuit de panelpeilingen te verdiepen, hebben we in het voorjaar van 2024 (groeps)interviews afgenomen met buurtsportcoaches en hun werkgevers. Daarin lag de focus op de doelen, werkzaamheden en opbrengsten van de inzet van buurtsportcoaches. Aan het eind van de gesprekken hebben we de deelnemers gevraagd hoe zij de toekomst zien voor het profiel buurtsportcoach.

De interviews hadden een gestructureerd kader. Dat betekent dat we ze afnamen aan de hand van een vooraf vastgestelde leidraad met onderwerpen en vragen (Boeije, 2012).

In totaal hebben we elf buurtsportcoaches geïnterviewd uit zeven verschillende gemeenten (drie grote, één middelgrote en drie kleine gemeenten). Dit waren soms individuele interviews en soms groepsinterviews. Bij drie van deze groepsinterviews hebben we ook werkgevers van buurtsportcoaches gesproken.

In vijf gemeenten hebben we vooraf ook oriënterende gesprekken gevoerd met de gemeenteambtenaren om de context van de BRC in de gemeente te schetsen. Deze gesprekken met gemeenteambtenaren hebben we niet geanalyseerd, maar alleen gebruikt als achtergrond.

- **Thematische inhoudsanalyse**

Alle interviews met buurtsportcoaches en werkgevers hebben we opgenomen met een voice-recorder, waarna we ze hebben uitgewerkt tot een transcript. Op basis van de transcripten hebben we een thematische inhoudsanalyse uitgevoerd.

Alle transcripten hebben we gecodeerd aan de hand van de codeboom. De thema's in deze codeboom gaven een verdeling aan op hoofdlijnen, zoals de doelen, werkzaamheden en opbrengsten van de buurtsportcoach. De onderliggende codes gaven vervolgens een concretere weergave van ieder thema.

In de resultatenhoofdstukken die hierna volgen, illustreren we de bevindingen. Soms ondersteunen we die met citaten uit de interviews. In sommige gevallen hebben we de citaten bewerkt om ze beter leesbaar te maken. De aanpassingen staan tussen [blokhaken]. Inhoudelijk hebben we geen wijzigingen aangebracht.

Leeswijzer

In Hoofdstuk 2 beschrijven we de doelen van de buurtsportcoaches. Hoofdstuk 3 bevat een beschrijving van de werkzaamheden. Daarin staan we ook stil bij de rollen die zij daarin aannemen. In hoofdstuk 4 brengen we de opbrengsten van de inzet in kaart. In hoofdstuk 5 blikken we vooruit richting de toekomst, waarbij we specifiek inzoomen op de kansen en uitdagingen die buurtsportcoaches voor dit profiel zien. We sluiten af met een slotbeschouwing in hoofdstuk 6.

Hoofdstuk 2

Doelen

In dit hoofdstuk beschrijven we de doelen waaraan buurtsportcoaches werken.

2.1 Inzet lokaal bepaald

Met de BRC wordt de inzet van buurtsportcoaches gefinancierd. Hoewel de BRC landelijke globale richtlijnen geeft over hoe buurtsportcoaches moeten worden ingezet, worden de exacte keuzes voor de inzet lokaal gemaakt (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2023). Gemeenten voeren de regie en kunnen de BRC op maat inzetten. Zij kunnen zelf doelen formuleren voor buurtsportcoaches en/of werkgeversorganisaties waarvoor buurtsportcoaches gaan werken hierbij betrekken.

Uit de interviews met buurtsportcoaches en hun werkgevers blijkt dat zij werken aan doelen op het gebied van sporten en bewegen. Bij veel van de buurtsportcoaches die wij spraken zijn doelen vanuit de gemeente vastgesteld en opgeschreven in een beleidsplan. Dit zijn vaak algemene doelen zoals 'het verbeteren van de gezondheid van de inwoners' of 'mensen in beweging brengen'.

Op basis daarvan wordt, vaak door werkgeversorganisaties, een uitvoeringsplan opgesteld waarin staat beschreven hoe er uitvoering wordt gegeven aan deze algemene doelen. In dat plan kunnen onder meer doelgroepen, activiteiten en evenementen zijn vastgelegd.

De BRC-functionarissen (onder andere buurtsportcoaches) geven uitvoering aan dat uitvoeringsplan door sport voornamelijk in te zetten als middel voor het realiseren van de gestelde doelen. Het uitvoeringsplan geeft richting, maar tijdens de uitvoering is er voldoende ruimte voor de buurtsportcoaches om accenten iets te verleggen. Zowel binnen het uitvoeringsplan als extra inzet daarbuiten. Zo kunnen buurtsportcoaches zelf initiatieven aandragen, door op te vangen wat er in de gemeente speelt. Daarvoor zoeken zij aansluiting bij inwoners. Eén van de buurtsportcoaches beschrijft dit als volgt:

> ***'Het [buurtsportcoaches] zijn vaak rolmodellen. Die staan in goed contact met de wijk en met de ouders, ze weten wat er speelt.'***

Werkgeversorganisatie(s)

Een deel van de buurtsportcoaches is in dienst bij de gemeenten en het andere deel is werkzaam bij een uitvoeringsorganisatie (of meerdere) (Gómez Berns et al., 2024). Uit de gesprekken blijkt dat de keuze voor uitvoeringsorganisaties bij de gemeente ligt. Die fungeert als opdrachtgever en krijgt de financiën vanuit het Rijk voor de BRC.

We zien daardoor dan ook uiteenlopende werkgeversorganisaties afkomstig uit verschillende sectoren, zoals het onderwijs, sportverenigingen, commerciële sportaanbieders, welzijnsorganisaties, culturele amateurorganisaties, overige culturele organisaties, en gemeentelijke en provinciale sportbedrijven (Gómez Berns et al., 2024).

Uit de gesprekken met buurtsportcoaches blijkt dat buurtsportcoaches die werkzaam zijn bij bijvoorbeeld een welzijnsorganisatie, andere taken verrichten dan buurtsportcoaches bij bijvoorbeeld een gemeentelijk sportbedrijf.

Zo zijn buurtsportcoaches binnen welzijnsorganisaties vaker bezig met het sociale welzijn van inwoners. Ze zetten (beweeg)activiteiten op om mensen uit een sociaal isolement te halen of bieden via bewegen hulp aan bij schuldenproblematiek.

Buurtsportcoaches die werkzaam zijn vanuit een gemeentelijk sportbedrijf, richten zich daarentegen vaak meer op het stimuleren van sportdeelname en het inspelen op bredere vraagstukken in de wijk of gemeente, zoals het verhogen van de sportparticipatie of het organiseren van sportevenementen.

De keuze van een gemeente voor een werkgeversorganisatie bepaalt zo dus mede ook de doelen waaraan een buurtsportcoach werkt.

2.2 Belangrijkste doelen

Omdat de inzet van buurtsportcoaches op verschillende manieren wordt bepaald, zijn er ook verschillende (lokale) doelen. Om inzicht te geven in de diverse (sub)doelen hebben we in de panelpeiling onder buurtsportcoaches gevraagd naar de doelen waar zij aan werken (figuur 2.1).

Figuur 2.1

Doelen waar buurtsportcoaches het vaakst aan werken (volgens buurtsportcoaches)

(in procenten, n=74, meerdere antwoorden mogelijk)

Bron: Mulier Instituut, panelpeiling onder BRC-functionarissen, voorjaar 2024.

Mensen in beweging brengen én houden

Uit de panelpeiling blijkt dat veruit de meeste buurtsportcoaches (92%; figuur 2.1) werken aan 'voor zoveel mogelijk mensen een leven lang (inclusief) sporten en bewegen mogelijk maken'. Dit onderstreept het belang dat buurtsportcoaches hechten aan inclusie en deelname aan sport voor iedere inwoner.

Uit de interviews met buurtsportcoaches blijkt dat het doel niet alleen is om mensen op korte termijn in beweging te krijgen, maar ook om ze juist langdurig actief te houden. Zo geloven zij in de opvatting dat structurele deelname aan sport en bewegen leidt tot meerdere gezondheidsvoordelen op de lange termijn, zoals een betere fysieke gezondheid, beter welzijn en meer sociale participatie.

Dit komt ook overeen met de doelen uit de panelpeiling. Zo werkt 51 procent aan het creëren van een gezonde leefomgeving (figuur 2.1).

Lokale verbindingen leggen

Een belangrijk onderdeel van het duurzaam laten sporten en bewegen van inwoners is het maken van lokale verbindingen. Zo blijkt uit de gesprekken dat buurtsportcoaches de verbinding zoeken met lokale sportaanbieders (zowel sportverenigingen als ondernemende sportaanbieders) waar ze potentiële sporters naartoe kunnen leiden.

Uit de gesprekken blijkt ook dat de buurtsportcoaches een netwerk proberen op te bouwen waarin ze verbindingen leggen met verschillende partijen uit diverse domeinen. De verbindende rol van de buurtsportcoach is daarmee een van de kerntaken.

De panelpeiling bevestigt dit: 81 procent van de buurtsportcoaches geeft aan bezig te zijn met het tot stand brengen en uitbouwen van lokale verbindingen (figuur 2.1). Eén van de werkgevers die we spraken laat weten:

> ***'Ze [buurtsportcoaches] zijn ook bezig vanuit een helikopterview, want ze hebben een doorverwijsfunctie. Zo schakelen ze ook vaak met collega's [buurtsportcoaches] en verenigingen die in de buurt liggen om kinderen daar naar door te verwijzen.'***

Verschil in inzet tussen grote en kleine gemeenten

Bij de panelpeiling valt op dat de inzet en de breedte van het takenpakket van buurtsportcoaches verschillen tussen grote en kleine gemeenten. Zo kiezen buurtsportcoaches uit kleine gemeenten vaker verschillende doelen dan buurtsportcoaches uit grote gemeenten.

De gesprekken met buurtsportcoaches bevestigen dit beeld. Ook hieruit blijkt dat buurtsportcoaches in kleine(re) gemeenten een breder palet aan taken uitvoeren dan buurtsportcoaches in grote(re) gemeenten.

Zo is het ondersteunen van sportaanbieders in klein(re) gemeenten vaak belegd bij buurtsportcoaches, terwijl dat in grote(re) gemeenten wordt uitgevoerd door clubkadercoaches, verenigingsmanagers en/of clubondersteuners.

Doelgroepen

De buurtsportcoaches richten zich op uiteenlopende doelen en daardoor ook op verschillende doelgroepen. Dit zien we terug in figuur 2.1: 69 procent van de buurtsportcoaches richt zich op het aan het sporten krijgen van kinderen en 62 procent stimuleert ouderen om vitaal oud te worden. Dat betekent dat een ruime meerderheid van de buurtsportcoaches zich bezighoudt met kinderen en/of ouderen.

Behalve op bepaalde leeftijdsgroepen richten buurtsportcoaches zich vaak ook op specifieke doelgroepen. Uit de vragenlijst blijkt dat 78 procent van de buurtsportcoaches bezig is met de sport toegankelijk maken voor iedereen. Iets minder dan de helft (45%) werkt aan het terugdringen van overgewicht bij inwoners.

Deze verscheidenheid aan doelgroepen zien we ook terug in de gesprekken. Zo hebben we gesproken met buurtsportcoaches die zich specifiek richten op verschillende doelgroepen, vaak met hun eigen expertise en affiniteit. Het voornaamste verschil is dat buurtsportcoaches zich door hun doelgroep in andere netwerken bewegen en andere werkwijzen toepassen.

Toch komt uit de gesprekken naar voren dat de basis van hun werkzaamheden neerkomt op hetzelfde doel: mensen in beweging brengen en houden. Een van de coördinatoren van de buurtsportcoaches beschrijft dit en gebruikt ouderen en valpreventie als voorbeeld:

> ***'Maar eigenlijk is de basis hetzelfde. En dat is op zoek naar in dit geval de ouderen die nog niet sporten of bewegen. In dit geval is het wel echt gekoppeld aan valrisico. […] Alleen uiteindelijk door gewoon de ouderen te laten sporten en bewegen, kom je op vallen. Dus het [werkzaamheden] lijkt wel een beetje op elkaar. Maar het is een heel ander soort netwerk.'***

Hoofdstuk 3

Werkzaamheden

In dit hoofdstuk beschrijven we de dagelijkse werkzaamheden van buurtsportcoaches en laten we zien welke rollen ze daar voornamelijk in vervullen.

3.1 Diversiteit in werkzaamheden

Uit de gesprekken met buurtsportcoaches blijkt dat hun werkzaamheden sterk verschillen. Dat komt doordat de inzet lokaal wordt bepaald (zie hoofdstuk 2). Afhankelijk van de lokale doelen, en daaraan gekoppeld de werkgever van de buurtsportcoach, worden de werkzaamheden opgesteld.

In de Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties 2023 (Gómez Berns et al., 2024) zien we dat verschillende partijen werkgever van buurtsportcoaches kunnen zijn. Voor alle BRC-profielen zijn welzijnsorganisaties het vaakst werkgevers, gevolgd door de gemeenten.

De buurtsportcoaches die wij spraken, werken vanuit het sportdomein (bijvoorbeeld bij een sportbedrijf) of vanuit het welzijnsdomein. Daarom beschrijven we in dit hoofdstuk specifiek deze twee domeinen. Dat wil niet zeggen dat dit de enige domeinen zijn van waaruit buurtsportcoaches kunnen werken.

Buurtsportcoaches die werken vanuit het sportdomein

- **Organiseren, doorgeleiden en borgen**

De buurtsportcoaches die wij spraken en die nadrukkelijk actief zijn vanuit het sportdomein, houden zich veel bezig met het organiseren van (naschoolse) sport- en beweegactiviteiten in de wijk, zoals voetbaltoernooien, hardloopwedstrijden en clinics. De achterliggende gedachte daarbij is ook dat buurtsportcoaches op die manier in verbinding staan met bewoners uit de wijk. Daardoor weten zij wat er speelt in de wijk en kunnen ze inspelen op behoeften.

Daarnaast zijn ze bezig met het doorgeleiden van potentiële sporters naar bestaand sportaanbod of het borgen van de georganiseerde sport- en beweegactiviteiten. Dat laatste blijkt vaak lastig. De buurtsportcoaches die wij spraken, geven aan dat het gevaar bestaat dat een activiteit ophoudt te bestaan als de buurtsportcoach stopt met het geven van de lessen.

Buurtsportcoaches hebben vaak niet de tijd om eindeloos een bepaalde activiteit te blijven geven, en moeten door om op nieuwe plekken en voor nieuwe doelgroepen iets op te zetten. Daarmee is dus het gevaar dat het resultaat (een mooie activiteit) slechts van korte duur is.

- **Twee manieren om activiteiten te borgen**

De buurtsportcoaches noemen twee manieren waarop zij proberen ervoor te zorgen dat activiteiten ook zonder hen kunnen worden voortgezet en deelnemers kunnen blijven sporten en bewegen.

De eerste mogelijkheid is dat buurtsportcoaches op zoek gaan naar mensen of organisaties die de door hen opgezette sport- en beweegactiviteit(en) voortzetten. Dit kunnen bijvoorbeeld vrijwilligers of deelnemers zijn. Uiteraard gaat deze overdracht niet vanzelfsprekend, maar gaat hier een traject van begeleiding en instructies aan vooraf. Zo worden vrijwilligers bijvoorbeeld geïnstrueerd over het organiseren van een activiteit en wordt de doelgroep zoveel mogelijk gefaciliteerd. Eén van de buurtsportcoaches die wij spraken geeft aan:

> ***'Zo is er iemand opgestaan die zich eigenlijk nog goed genoeg voelt om zelf wat voor voetbal te doen. Hij heeft een paar keer meegelopen en gekeken en draait het nu zelf. Ja fantastisch! En dan komen we af en toe nog een keer langs om te kijken hoe het gaat. Maar we proberen het wel om onszelf dan ook weer tijd en ruimte te geven om andere dingen en andere vraagstukken op te pakken.'***

Ondanks deze overdracht lukt de borging van activiteiten niet altijd. Zo benadrukken de buurtsportcoaches die wij spraken dat ze vaak te maken hebben met vrijwilligers die het ook maar voor een bepaalde periode willen doen. Op korte termijn lijkt de borging dan geregeld, maar na verloop van tijd vloeit de energie weg en stoppen de activiteiten toch. Zo laat één van de buurtsportcoaches weten:

> ***'Alleen je hebt wel te maken met vrijwilligers, die dan of gaan verhuizen of kinderen krijgen of iets anders gaan doen. En dan zie je wel vaak dat zoiets dan weer wegzakt, omdat dat dan niemand de verantwoordelijkheid neemt of dat ze het net niet belangrijk genoeg vinden. En kijk dat is wel heel lastig. Want dan heb je veel energie gegeven, maar heeft het maar een paar jaar gewerkt.'***

Een andere manier om (potentiële) sporters langdurig aan het sporten en bewegen te houden, is door ze te begeleiden naar bestaand sport- en beweegaanbod bij sportaanbieders. Volgens de buurtsportcoaches versterkt dat niet alleen de sportaanbieders (vaak sportverenigingen), maar draagt het ook bij aan waarden zoals het opdoen van sociale contacten. Eén van de buurtsportcoaches laat weten:

> ***'Ik vraag welke vereniging in mijn wijk een wachtlijst heeft, want ik heb kinderen op het schoolplein die willen op tennis of voetbal of op paardrijden. Dan heb ik het overzicht waar ze dan ook naartoe kunnen. Ik kan ze er wel naartoe sturen, maar als er een wachtlijst is dan... Ja, ja, ja. Dus het is ook wel handig om dan even te matchen daarin.'***

Buurtsportcoaches die werken vanuit het welzijnsdomein

In hoofdstuk 2 beschreven we al dat sommige buurtsportcoaches als doel hebben een bijdrage te leveren aan 'het bevorderen van de sociale participatie en het verbeteren van een gezonde leefomgeving'. In veel gevallen zullen deze buurtsportcoaches actief zijn vanuit het welzijnsdomein. Daarbij zetten ze bewegen op een laagdrempelige manier in, om bijvoorbeeld inwoners uit een sociaal isolement te halen.

Zo organiseren deze buurtsportcoaches activiteiten zoals dansen op muziek en wandelen, maar denken ze ook aan de veiligheid van ouderen, met bijvoorbeeld een cursus valpreventie. Hieruit blijkt dat het daadwerkelijk beoefenen van sport minder van belang is dan bij de buurtsportcoaches die actief zijn vanuit het sportdomein. Voor buurtsportcoaches vanuit het welzijnsdomein is laagdrempelig bewegen bijvoorbeeld een manier om mensen met elkaar in contact te brengen en zo bij te dragen aan het welzijn van deze doelgroep.

Daarnaast geven sommige buurtsportcoaches educatieve voorlichtingen over bijvoorbeeld gezonde voeding en leefstijl. Of ze organiseren een WMO-inloopspreekuur waar inwoners terecht kunnen met verschillende vragen. Zo laat een van de buurtsportcoaches weten:

> ***'Binnen staat een biljarttafel en een sjoeltafel. Er is een tekenclub, want het hoeft niet alleen maar bewegen te zijn. Het mogen ook culturele activiteiten zijn.'***

3.2 Netwerk als rode draad

Ondanks de verschillen in werkzaamheden bestaat er ook voldoende overlap. De meest kenmerkende overeenkomst is het maken van verbindingen tussen verschillende domeinen. Zo laten de geïnterviewde buurtsportcoaches weten dat zij tijdens hun werkzaamheden regelmatig de verbinding leggen met partijen zoals jongeren- en welzijnswerkers, politie/wijkagenten, gemeenten, Jeugdfonds Sport & Cultuur, sportaanbieders, scholen, huisartsen, fysiotherapeuten en zorg- en welzijnsorganisaties.

Ze proberen met verschillende partijen een netwerk te vormen. Daarbij zoeken ze naar gezamenlijke doelen, waarvoor ze vervolgens samen aan de slag kunnen. Zo laat deze buurtsportcoach weten dat de netwerkpartners samen mensen aan het bewegen proberen te krijgen:

> ***'Wat je nu merkt is dat meerdere disciplines hetzelfde doel beginnen te krijgen. En dat maakt dat het draagvlak wat beter wordt. En dat die persoon het niet alleen van mij hoort, maar ook van de huisarts hoort en ook van de fysiotherapeut. En daarmee hoop je dan dat er misschien wel dat lichtje aan gaat, want in je eentje kan je het nooit voor elkaar krijgen.'***

Deze werkwijze sluit aan op de doelen van de BRC, waarbij 'deelname aan sport en cultuur wordt verbonden met ten minste één andere sector, zoals de zorg of het onderwijs' (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2023). Met dit uitgangspunt worden buurtsportcoaches van bovenaf gestimuleerd om de verbinding te leggen met andere domeinen. Van daaruit ontstaat een netwerk waarbinnen buurtsportcoaches zich bewegen.

Meerwaarde

De buurtsportcoaches die wij spraken, merken dat zij belangrijk zijn binnen het netwerk waarin ze zitten. Ze krijgen bijvoorbeeld te horen dat het zonder hen 'los zand' is en dat zij echt die verbindende rol spelen. Eén buurtsportcoach vertelt:

> ***'Want ik krijg het toch echt regelmatig te horen dat ze tegen mij juist zeggen van" 'je moet niet onderschatten hoe belangrijk je bent. En ook al kom je niet aan je aantallen, je bent van heel veel waarde." Maar in een wijk […] waar het allemaal een beetje los zand is, ja daar moet je dus die verbindende rol hebben. En dat is waar ik dan hard aan werk.'***

Als het netwerk eenmaal staat, heeft het ook veel voordelen voor buurtsportcoaches. Een netwerk zorgt ervoor dat partijen samen aan maatschappelijke problemen kunnen werken of bijvoorbeeld de juiste zorg voor mensen kunnen regelen. Wanneer er vraagstukken vanuit inwoners bij buurtsportcoaches terechtkomen die zij niet zelf kunnen aanpakken, kunnen zij die inwoners bijvoorbeeld makkelijk doorverwijzen naar partners in het netwerk die daar mogelijk wél een rol in kunnen spelen. Zo laat een buurtsportcoach weten:

> ***'Ik moet ook de fietslessen voor statushouders verzorgen. Mijn voorganger deed dat zelf. Ik had zoiets van: dan zou ik me daar eerst in moeten verdiepen. Hij had daar een scholing voor gevolgd. Op een gegeven moment zat ik bij een bijeenkomst vanuit de gemeente voor Veilig Verkeer Nederland dus ik heb gevraagd: kunnen jullie dit dan ook niet voor statushouders verzorgen? Ik heb daarmee dus de link gelegd. Nou uiteindelijk gaan zij het verzorgen.'***

Uitdagingen

Werken in een netwerk brengt ook enkele uitdagingen met zich mee. De geïnterviewde buurtsportcoaches worstelen bijvoorbeeld met de zichtbaarheid binnen het netwerk. Zo leeft bij hen het gevoel dat zij niet altijd door partners binnen dat netwerk gevonden worden, terwijl zij zelf wel graag meer willen doen. Een van de buurtsportcoaches geeft dan ook aan:

'Sommige partijen in de wijk, bijvoorbeeld de huisarts, zien de meerwaarde van de buurtsportcoach niet. Of in ieder geval ik kan ze niet bereiken en zij bereiken mij dus ook niet. Terwijl ik dus denk van: ik kan voor jullie zo'n meerwaarde zijn! Dus in die zin zou je op sommige punten wel wat meer willen.'

Buurtsportcoaches zijn dan ook veel tijd kwijt aan het creëren van zichtbaarheid binnen hun bestaande en potentiële netwerk en bij de einddoelgroepen. Ze proberen continu duidelijk te maken wat hun meerwaarde is. Bijvoorbeeld door:

- zichzelf uit te nodigen bij netwerkoverleggen;
- op verschillende plekken te pitchen waarom de buurtsportcoach belangrijk is;
- mensen persoonlijk uit te nodigen door ze een brief te sturen;
- op het schoolplein te staan en kinderen en hun ouders daar aan te spreken;
- activiteiten die ze organiseren bij veel partijen onder de aandacht te brengen.

De buurtsportcoaches vertellen dat volhouden daarbij heel belangrijk is: er is soms een lange adem nodig.

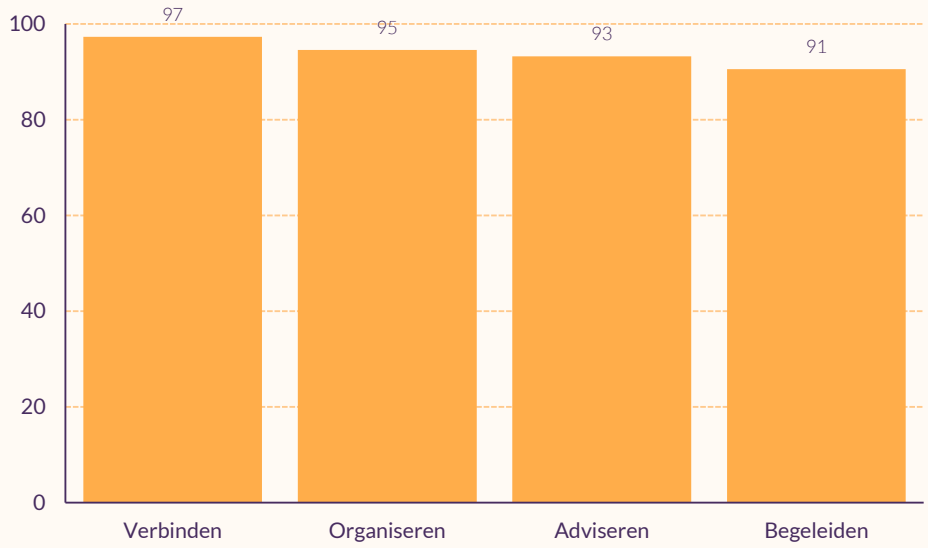
3.3 De rollen van de buurtsportcoach

De diversiteit aan werkzaamheden zorgt ervoor dat buurtsportcoaches ook vele verschillende rollen moeten aannemen. In het algemeen onderscheiden we daarin de volgende rollen:

- organiseren, zoals zelf sport- en beweegactiviteiten organiseren en uitvoeren;
- verbinden, zoals professionals uit de sportsector verbinden aan professionals van andere sectoren (bijv. zorg of onderwijs);
- begeleiden, zoals inwoners begeleiden en daarmee motiveren om te gaan sporten en bewegen;
- adviseren, zoals organisaties adviseren of informeren.

Om zicht te krijgen op de rollen die buurtsportcoaches tijdens hun werkzaamheden vervullen, hebben we daar in de panelpeiling naar gevraagd (figuur 3.1). Opvallend is dat buurtsportcoaches bijna allemaal meerdere rollen aanvinken.

Figuur 3.1
Rollen die buurtsportcoaches aannemen tijdens hun werkzaamheden (volgens buurtsportcoaches)
(in procenten, n=74)

Bron: Mulier Instituut, panelpeiling onder BRC-functionarissen, voorjaar 2024.

Uit de panelpeiling blijkt dat vrijwel alle buurtsportcoaches de rol van 'verbinder' aannemen (97%; figuur 3.1). Dat is in lijn met de bevinding dat buurtsportcoaches opereren binnen een netwerk, waarbij ze samenwerken met verschillende sectoren (zie paragraaf 3.2).

Uit de gesprekken blijkt dat de buurtsportcoach niet alleen partijen binnen een netwerk verbindt, maar ook direct contact maakt met mensen. Door aanwezig te zijn in de wijk maakt de buurtsportcoach bijvoorbeeld verbinding met kinderen en jongeren die willen sporten, en met hun ouders die hun kinderen komen brengen. De buurtsportcoach weet op deze manier wat er speelt in de wijk en kan ook een signalerende rol aannemen waar nodig.

De rol van 'organiseren' zit hem onder andere in dat buurtsportcoaches sport- en beweegactiviteiten opzetten voor diverse doelgroepen, zo blijkt uit de gesprekken. De rol van 'adviseren' en 'begeleiden' komt onder andere terug in het feit dat buurtsportcoaches (potentiële) sporters doorverwijzen naar bestaand sportaanbod, of in de doorverwijzing van mensen binnen het welzijnsdomein.

Hoofdstuk 4

Opbrengsten

In dit hoofdstuk staan we stil bij resultaten die buurtsportcoaches hebben geboekt op gestelde doelen.

4.1 Opbrengsten op de doelen

Opbrengsten per doel

In de panelpeiling hebben we buurtsportcoaches gevraagd naar het resultaat dat zij hebben geboekt op de eerder genoemde doelen (figuur 4.1).

Figuur 4.1

Resultaten* geboekt op de doelen (volgens buurtsportcoaches)

(gemiddelden, n=74)

Bron: Mulier Instituut, panelpeiling onder BRC-functionarissen, voorjaar 2024.

* Het resultaat konden respondenten beoordelen op een 10-punts-Likertschaal: 1 = geen resultaat, 10 = doel behaald.

Buurtsportcoaches beoordelen het resultaat over alle doelen met een gemiddeld cijfer van 6,8 (niet in figuur). Geen enkel doel beoordelen ze met een onvoldoende (cijfer lager dan 5).

Als we deze opbrengsten vergelijken met de inzet op de verschillende doelen (zie hoofdstuk 2), zien we dat op doelen waar veel inzet op wordt gepleegd (bijvoorbeeld 'lokale verbindingen tot stand brengen en uitbouwen') ook de meeste opbrengsten worden behaald (7,7; **figuur 4.1**). En bij doelen met de minste inzet ('sportaanbieders helpen bij de werving van vrijwilligers' en 'een veilig sportklimaat bij sportaanbieders stimuleren') wordt een relatief 'laag' resultaat geboekt (respectievelijk 5,8 en 6,1; **figuur 4.1**).

In hoofdstuk 3 benoemden we dat buurtsportcoaches soms moeite hebben met de zichtbaarheid binnen het netwerk, waardoor verbinding leggen met partners uit het netwerk moeizaam kan verlopen. Toch boeken ze op de doelen 'lokale verbindingen tot stand brengen en uitbouwen' en 'domeinoverstijgende regionale of lokale samenwerkingen opzetten' het beste resultaat (respectievelijk een 7,7 en 7.5; (**figuur 4.1**).

Het meten van opbrengsten

Uit de interviews met buurtsportcoaches en hun werkgevers blijkt dat concrete opbrengsten vaak lastig te meten zijn. Vanwege de brede inzet van buurtsportcoaches is de impact op allerlei terreinen zichtbaar.

Daarnaast is impact volgens hen beter uit te drukken in 'zachte' uitkomsten, zoals minder eenzaam of gezonder, dan in 'harde' cijfers, zoals aantal deelnemers of aantal activiteiten. Deze 'harde' cijfers dekken te weinig de lading van de impact die er bij de doelgroep of persoon teweeg is gebracht. Zo benadrukt één van de buurtsportcoaches:

> ***'Dat vind ik het lastige aan dit werk. Gaat het dan om aantallen? Gaat het dan om net die vijf kinderen die je wel ergens ondergebracht hebt? Maar ja, vijf klinkt weer heel weinig... terwijl dat in die doelgroep weer superveel is.'***

Toch meten buurtsportcoaches ook die harde cijfers. Dit doen ze vaak voor de verantwoording naar de opdrachtgever, maar ook om zelf te kunnen evalueren hoe het gaat met een activiteit of een keuze te kunnen maken waarop in te zetten. In de gesprekken noemden ze vaak dat ze het aantal deelnemers meten: bijvoorbeeld het aantal mensen dat op een sportspreekuur komt of dat langskomt bij een activiteit in een buurthuis.

Dit houden ze op verschillende manieren bij, bleek ook al uit eerder onderzoek. Bijvoorbeeld met Excel, Outlook, Word of een digitale applicatie (Gómez Berns & Van Stam, 2022).

De geïnterviewden benoemen dit ook. Eén geïnterviewde noemt dat hij het via een applicatie bijhoudt, waarbij hij moet bijhouden hoeveel mensen hij heeft bereikt. Door dit continu bij te houden kan hij ook verschillen in de tijd zien.

Een andere geïnterviewde noemt dat ze gebruik maken van metingen die scholen doen. In samenwerking met de school bepalen ze welke informatie nodig is, zoals 'is een kind lid van een sportvereniging?' of 'hoe goed is de motoriek van een kind?'. De buurtsportcoach kan met die informatie bijvoorbeeld zorgen voor de juiste verwijzing van een kind dat nog niet sport naar een sport die dat kind goed ligt.

Naast het meten van bepaalde 'harde' cijfers, vinden de geïnterviewde buurtsportcoaches het ook belangrijk om succesverhalen te delen. Dat zijn verhalen die zij zien of horen van hun deelnemers en die wat vertellen over de impact die hun werk heeft op iemands leven. Buurtsportcoaches zeggen veel dankbaarheid en waardering van hun deelnemers te ontvangen. Een uitspraak van een van de buurtsportcoaches geeft dit goed weer:

'Ik had een keer een mevrouw die was door de fysio doorverwezen, omdat ze wat meer moest gaan bewegen. In het kwartier dat ik met haar zat, had ze volgens mij al twintig keer gezegd: "ik zit zoveel in mijn eentje thuis". Dat ik dacht: jij moet helemaal niet gaan sporten. Ja uiteindelijk wel, want je bent ook een beetje zwaar, maar dat ik ook tegen haar zei: "we hebben ook een koffiegroep die op vrijdagmiddag gaan koffiedrinken, samen eten en spelletjes doen. Vind je dat misschien leuk?" "Oh ja dat vind ik eigenlijk veel leuker." Nou ja uiteindelijk is die mevrouw daar naartoe gegaan en had ze het helemaal naar haar zin. Uiteindelijk kwam ik haar laatst tegen in het buurthuis en zei ze: "hé [naam] ik heb toen met jou gesproken, superleuk!". Had ze een bedankje gehaald. Kwam ze met een bosje bloemen aan. Helemaal leuk.'

Hoofdstuk 5

Toekomst

In dit hoofdstuk kijken we naar de kansen die buurtsportcoaches zien en de uitdagingen die ze verwachten richting de toekomst.

5.1 Kansen

Tijdens de interviews met buurtsportcoaches en werkgevers hebben we gevraagd naar de kansen die zij zien richting de toekomst voor het profiel buurtsportcoach.

Volgens de geïnterviewden zit de grootste meerwaarde voor de toekomst in het uitbouwen en versterken van het lokale netwerk en het leggen van verbindingen. Hoewel buurtsportcoaches momenteel al werken vanuit een netwerk met verschillende partners, merken zij dat ze nog niet altijd door iedereen worden gevonden en benaderd (zie ook paragraaf 3.2).

Enerzijds hopen zij dat de zichtbaarheid in het netwerk wordt vergroot, waardoor ze dus eerder en sneller worden betrokken. Anderzijds zien ze kansen in de uitbreiding van het netwerk.

De buurtsportcoaches die actief zijn vanuit het welzijnsdomein, geven aan dat de ziekenhuizen nog meer en beter in het netwerk kunnen worden betrokken. Wanneer patiënten uit het ziekenhuis worden ontslagen en revalidatie nodig hebben, kan de buurtsportcoach daarin een rol spelen bij het beweeggedeelte. Zo laat een van hen weten:

> ***'Als die ziekenhuizen zeggen: "Hé deze patiënt woont in [naam wijk] en die wordt hier straks ontslagen, die zou bij die en die terechtkunnen". Daar heb ik er toevallig eentje van doorverwezen gekregen. Maar goed, dat is één fysio bij één afdeling die er actief in is, dus ik denk dat daar echt nog winst valt te behalen.'***

5.2 Uitdagingen

Tijdens de gesprekken met buurtsportcoaches hebben we hen ook gevraagd naar de uitdagingen die zij zien richting de toekomst voor het profiel buurtsportcoach.

Capaciteit

Eén van de grootste uitdagingen die ze noemen is de capaciteit. De uren die zij hebben om aan hun doelen te werken, blijken vaak beperkt in vergelijking met de hoeveelheid werk die er ligt. Zo laat een van de buurtsportcoaches weten:

'Er komen gewoon superveel vragen binnen, dat we ook gewoon heel vaak "nee" moeten zeggen. Ik weet niet of dat de bedoeling is, maar meer omdat het gewoon niet past.'

Bezuinigingen

Daarnaast geven de geïnterviewde buurtsportcoaches en werkgevers aan dat zij zorgen hebben over mogelijke toekomstige bezuinigingen. Zij geven aan dat nu al extra capaciteit wenselijk is om alles te kunnen doen, maar dat wordt nog lastiger wanneer er op de BRC zou worden bezuinigd. Eén van de buurtsportcoaches laat daarover weten:

'Op het moment dat er steeds minder uren komen, dan wordt het denk ik nog lastiger. Want ik heb nu al gezegd: "het is al een uitdaging, omdat ik bijvoorbeeld in twintig uur niet voor alle leeftijdscategorieën echt iets heel goeds kan doen". En dan is het ook best wel lastig om resultaten te boeken, omdat je dus je aandacht heel erg verdeelt.'

Waardering en invulling van vacatures

Tot slot zien de geïnterviewden een uitdaging in de waardering van de werkzaamheden van buurtsportcoaches. Door de verschillende cao's krijgen buurtsportcoaches die vergelijkbaar werk doen op verschillende plekken niet hetzelfde betaald. Ook kunnen buurtsportcoaches op andere plekken (bijvoorbeeld in het onderwijs) terecht waar de beloning vaak groter is.

Dit zorgt voor geringe aanwas van nieuwe buurtsportcoaches en uitstroom van bestaande buurtsportcoaches. Daardoor is het op sommige plakken lastig om vacatures voor buurtsportcoaches in te vullen. Daarbij gaat het niet alleen om überhaupt iemand vinden, maar ook om mensen die de functie goed genoeg in kunnen vullen. Zo laat één van de werkgevers van buurtsportcoaches weten:

'[Doordat je moeilijk mensen kan vinden], worden mensen aangenomen die eigenlijk niet goed genoeg zijn. En dan doe je eigenlijk tekort aan die functie van buurtsportcoach. En dan krijg je kritiek van mensen zoals bijvoorbeeld [buurtsportcoach] en zo in elke gemeente wel iemand, die dat dan onder een vergrootglas ligt en zegt van "ja die buurtsportcoach dat is een soort van wondermiddel maar het functioneert helemaal niet".'

Veel werkgeversorganisaties proberen hierop te anticiperen door onder meer stageplekken aan te bieden. Zo proberen ze jonge potentiële buurtsportcoaches te binden. Daarmee hopen ze hen enthousiast te maken voor het vak buurtsportcoach.

Hoofdstuk 6

Slotbeschouwing

In dit hoofdstuk bespreken we de belangrijkste conclusies van ons onderzoek naar de doelen, werkzaamheden en opbrengsten van de buurtsportcoaches in Nederland.

6.1 Buurtsportcoaches van meerwaarde

De ruim tweeduizend buurtsportcoaches die werken in de Nederlandse gemeenten, helpen zoveel mogelijk mensen om een leven lang (inclusief) te sporten en bewegen. Dit doen zij onder andere door lokale verbindingen tot stand te brengen en uit te bouwen. Zij helpen vele verschillende doelgroepen bij het sporten en bewegen, maar ook bij het vinden van de juiste netwerkpartner als iets anders nodig is.

Buurtsportcoaches zien in hun dagelijkse werk dat ze echt iets bijdragen in de levens van hun deelnemers. Elke buurtsportcoach die wij spraken kon meerdere succesverhalen benoemen. Ook in het bouwen van netwerken, een belangrijke taak van buurtsportcoaches, horen buurtsportcoaches terug dat zij echt belangrijk zijn.

6.2 Lokale verschillen

Lokale invulling van landelijk doel

Landelijk werken buurtsportcoaches aan hetzelfde globale doel, maar lokaal verschilt de inzet sterk. Dat komt doordat de kaders van de landelijke BRC bewust breed gehouden zijn, waardoor lokaal bepaald kan worden waar de inzet het meest nodig is. Gemeenten kiezen daarbij vaak op hoofdlijnen waarop moet worden ingezet, en werkgevers en buurtsportcoaches zelf concretiseren dit.

Gemeentegrootte heeft invloed op taken

Bij de invulling van de doelen en taken van de buurtsportcoach speelt gemeentegrootte ook een rol. Buurtsportcoaches in kleine gemeenten voeren meerdere verschillende taken uit, terwijl buurtsportcoaches in grote gemeenten vaak specifieker werken aan een bepaald thema of een bepaalde taak. In grote(re) gemeenten zijn vaak ook clubontwikkelaars aanwezig, terwijl die taken in kleinere(re) gemeenten worden opgepakt door buurtsportcoaches.

Gevarieerde beroepsgroep: lastig monitoren

Door deze lokale verschillen is de beroepsgroep buurtsportcoach gevarieerd. Het voordeel daarvan is dat er lokaal gebeurt wat nodig is. Maar het nadeel is dat de functie van buurtsportcoach daardoor wat diffuus wordt. Dé buurtsportcoach lijkt niet te bestaan.

Dit maakt het monitoren van de opbrengsten lastig. Op veel plekken wordt anders gemonitord, omdat ze andere doelen moeten halen met andere taken. Daar komt bij dat bepaalde resultaten moeilijk te vangen zijn in cijfers (bijvoorbeeld een deelnemer die door toedoen van de buurtsportcoach minder eenzaam is). Door de

lokale verschillen is één landelijk beeld van de opbrengsten van de buurtsportcoaches dan ook erg moeilijk te geven.

6.3 Het profiel buurtsportcoach ten opzichte van andere BRC-profielen

Overlap met andere profielen

De buurtsportcoach is één van de zes profielen uit de BRC. Omdat de doelen en taken van buurtsportcoaches van elkaar verschillen, schuurt de buurtsportcoach soms dicht tegen andere profielen van de BRC aan:

- Past de inzet van een buurtsportcoach binnen het welzijnsdomein bijvoorbeeld niet beter onder het profiel beweegcoach?
- In hoeverre moet een buurtsportcoach activiteiten blijven verrichten voor een sportvereniging (in plaats van dit over te laten aan de clubontwikkelaar)?
- Of hoe ver moeten de connecties die een buurtsportcoach heeft met scholen gaan (en wanneer wordt het de taak van de combinatiefunctionaris onderwijs)?

Meer duidelijkheid wenselijk

De scheidslijn tussen de BRC-profielen is voor de buurtsportcoaches en werkgevers die wij spraken niet altijd helemaal duidelijk. Wellicht is dit ook niet erg en zit er wat overlap in de profielen.

Met de nieuwe functiebeschrijvingen per profiel die in september 2024 beschikbaar zijn gekomen (Sport in de Buurt, 2024), wordt hopelijk een stap gezet richting meer duidelijkheid. Voor de beroepsgroep buurtsportcoach zijn duidelijke kaders waarbinnen zij bewegen, nuttig om te kunnen uitleggen waar zij mee bezig zijn.

mulier
instituut

Bronnen

Boeije, H. (2012). *Analyseren in kwalitatief onderzoek*. Boom Lemma.

Gómez Berns, A., Van Stam, W., Keijzer, M., & Baggen, W. (2024). *Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties 2023*. Mulier Instituut

Gómez Berns, A., & Van Stam, W. (2022). *Monitoren en evalueren van het werk van buurtsportcoaches*. Mulier Instituut.

Heijnen, E., Van Stam, W., Gómez Berns, A.., & Vrieswijk, S. (2022). *Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties*. Mulier Instituut.

Keijzer, M., Van Stam, W., Baggen, W., Greeven, A., & Gómez Berns, A. (2024). *De clubontwikkelaar. Profiel van de Brede Regeling Combinatiefuncties*. Mulier Instituut.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2023). *Bestuurlijke afspraken Brede Regeling Combinatiefuncties 2023-2026*.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport., Vereniging Sport en Gemeenten en Vereniging van Nederlandse Gemeenten., Nederlands Olympisch Comité*Nederlandse Sport Federatie., & Platform Ondernemende Sportaanbieders. (2022). *Hoofdlijnen Sportakkoord II: Sport versterkt*.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport., Gemeenten en GGD'en., & Zorgverzekeraars. (2023). *GALA: Gezond en Actief Leven Akkoord*.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2023). *Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026*.

Sport in de buurt (2024). *Profielen Brede Regeling Combinatiefuncties*.

Walter Baggen
w.baggen@mulierinstituut.nl

Wikke van Stam
w.vanstam@mulierinstituut.nl

Margot Keijzer
m.keijzer@mulierinstituut.nl

Anouk Greven
a.greven@mulierinstituut.nl

Angelina Gómez Berns
a.gomezberns@mulierinstituut.nl

Mulier Instituut | 2024